

פרשת הפרשוח: טיבור רוזנבוים

נלקחה מתוך חוברת שיטנה אנטי-שמית: יהודי מאמין, מנהיג של מיפלגה דתית, ניצול השואה, איש שבנה אימפריה כלכלית בינלאומית, ששמו נקשר פומבית בכספי עולם הפשע המאורגן האמריקאי, שותפם ויריבם של הרוטשילדים, ספסר שהילך על חבל דק של עסקי-אוויר עולמיים, ושגפל לבסוף ממרומיו.

אזרחי ישראל ניסו להתאושש מן הגילוי המדהים של עיסקי רוזנבוים, כאשר הועם זוהרו עליידי שם חדש, שהאפיל עליו: מיכאל צור. אם היה רוזנבוים טיפוס של יהודי גלותי, הרי בא צור וסיפק לשנה את דמותו של ג'ולדן ישראל אוטנט: בן-התפנוקים של השילטון, סמל המעמד החדש שנוצר במדינה, גלגל המיליונים ומסובבי הכספים, פותח החשבונות הסודיים בשווייץ ובוואדון.

עוד זה הולך, וזה בא. אך התרגל הציבור לגילויי המדהימים של צור, והנה פגעה בו שערוריה מהממת נוספת: כספי טול-בונה, חברה שסימלה פעם את החלום ציוני הישראלי, התגלגלו בעסקות מיסתוריות בין ז'נבה וואדון. שמו של צבי רכטר, איש קיבוץ ועמוד-התווך של ההסתדרות, התנוסס על עטיפתו של תיק מיסטרתי. פעם, בימי הפלמ"ח, כאשר נשלחו המעפילים לים עילידי השילטון הזר לאי השכון, שרו אנשי המחתרת: "גם קפריסין היא ארץ-ישראל...". השנה, כפארודיה אכזרית של אותו שיר, נזרד הפיזמון: "גם ואדון היא ארץ-ישראל...". הדיאוגרפיה של נסיכות ליכטנשטיין, דיגלה וי-פילדה, הפכו נושאים שיגרתיים בעיתוני ישראל.

ורקורי הפירסום חדרו ללא רחמים לפינות חשוכות, האירו דמויות שפעלו עד כה באפלה. אדם בשם צבי כץ הפך גיבור הכותרות, כאשר נתגלה כי מעל בכסומייעתק מחברת עמידר, חברה שתפקידה הוא לדאוג לענייני הדי-שיכון של מוכי-המצוקה, מלווה-בריבית בשם אבנר תומר התוודע לציבור כאשר טען כי הילוה לעיריית

ד עולם כולו במה הוא, / ובני-אנוש כולם השחקנים, / לכל אחד יציאותיו וכניסותיו... כך כתב שייקספיר במחזה כטוב בעיניכם.

על הבמה של תשנ"ה עברו שחקנים רבים, איש ואיש וכניסותיו ויציאותיו. היו שהופיעו אך לרגע קטן אחד, הפליטו פסוק אחד ונעלמו. היו שחזרו שוב ושוב. היו שדא נטשו את הבמה את לשעה אחת.

היו שהופיעו רק ברגע מותם, כמו החיילת רחל הלר, שחותרה אחריה תעלומה אפוסית-מיסתורית. היו שקנו להם שם ברגע של טירוף ורצח, כמו אברהם עזרא, ששילש רימון למינהרת-האיוורור של מועדון-לילה ב"נתניה, וגרם הרג המוני. היו שהתפרסמו כקורבנות, כמו גילה לוי, רעייתו של יוסה בוכמן רבי-המיליונים, שרצתה לנקר את עיני חברותיה בתכשיטים ששוויים 20 מיליוני לירות, ואיבדה אותם במעשה-השוד נועז אחד. היו שהתפרסמו ברגע של גבורה, כמו כוכבה לוי בהתיקפת מלון סבו.

היו שחזרו משנה קודמת כדי להתלונן על הונחה ורעולת, כמו מרסל ניניו וחבריה, נידוני קאהיר, שטענו השנה כי נעזבו לגורלם בכלא. היו שחזרו כרוח-רפאים, נוסח הרוזן ממונטה-כריסטו, כפי שעשה מרדכי קידר אחרי 17 שנים של מאסר ובידוד.

היו שחזרו לארץ ולתודעה אחרי שיכחה של דור, כמו אליהו חכים ואליהו בית-צורי, רוצחי הירורד מוין, שעצמותיהם הועברו לקבורה בישראל. והיתה שהתפרסמה בזכות סיפור-אהבה פשוט, אוניברסלי בתוכנו, אך מיוחד בנסיבות הזמן, כמו הנערה מקונייטרה, החיילת ז'אנט סרג, יוליה ישראלית לצד רומיאו מכותה-אוי"ם. לכל אחד מהם היתה כניסה ויציאה. אך

רומיאו, ברזוטוס

וככל הנשאר

איש מהם לא היה אישה-שנה של תשנ"ה — השחקן שהעניק לעולדת השנה את רגעי-האמת, את הפסוק שלא-ימוחה, את המעשה המטביע את חותמו על העלידה כולה.

גם אתה ברזוטוס?

ת חילדה היה נרמה, אישה-שנה יבוא מבין שורת בעלייה-פרשות, שהפכו את תשל"ה שרשרת רצופה אחת של שערוריות כלכליות.

איש כזה היה טיבור רוזנבוים, דמות שכאילו

וברית-המועצות. נסתבר כי המיליארדים שחושקעו בשנים האחרונות בבניית קווי-ביצורים זרמו לכיסיהם של קבלנים פרטיים. אשר משרד-הביטחון עזר להם להעלים את הכנסותיהם. נסתבר כי הנוהג של תשלום-שוחד לפקידים ולקצינים חדר עמוק למערכת-הרכש. ספקים, קבלנים ופקידים החלו מופיעים בסיטונות במישרדי-החקירות של המיטרה ובי-בתי-המשפט.

בום התרעדה היתה מזאה.

אידי אמנים עליך!

א ידו קמה בתשל"ה תנועה גדולה למילחמה באלופי השחיתות ובאילי הכלכלה השחורה, היה מנהיגה או נציגה יכול להיות אישה-שנה.

אך תנועה כזאת לא קמה.

אנשי העולם הזה, ברוך נאדל, עיתונאים וחוקרים חשפו רבדים של שחיתות. אולם מילחמה יעילה לחיסול התופעה עצמה — לא פרצה.

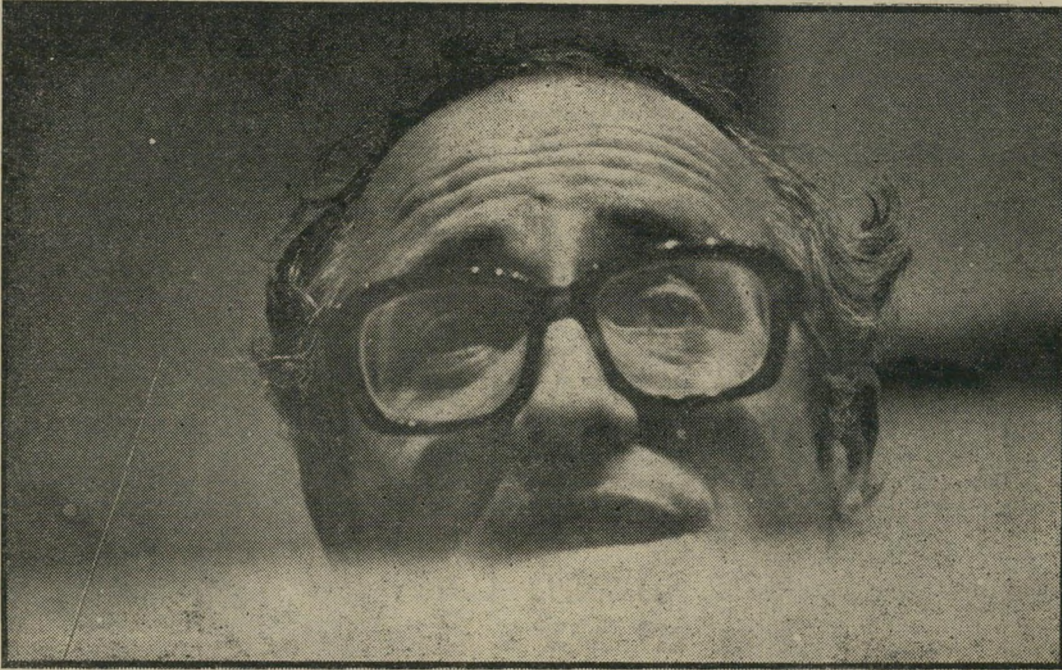
אחד השחקנים על במת השנה היה הפרופסור חיים בן-שחר, שהעניק לשנה את אחת ממילות-הקסם שלת: "הרפורמה". אולם הרפורמה של חב"ש וחבריו, בעלי הרצון הטוב, היתה במיקרה הטוב ביותר קוסמטיקה שיטחית, ובמיקרה הרע ביותר נוצלה כאמתלה להסתאבות נוספת. שנה-שנת והמילים שלה. המילה של תשל"ד היתה "מחרד". המילה של תשל"ח היתה "עיווי תים".

הרפורמה המהוללת טיפלה בעיוותים הקטנים של חי שכירים, תוספות-שכר שולמו "מתחת לשולחן", מחוץ ל-מעגל המיסים הקטלניים, כדי לצמצם את התהום בין "ברוטו" ו"נטו" ולאפשר קיום מינימלי. בן-שחר בא לחסל עיוותים אלה.

אבל הוא לא טיפל בעיוות המיפלצתי הי עיקרי: לידתה של כלכלה שחורה, בת מיליארדי דים כלתי-ספורים, הנמצאת מחוץ לתחום הדי-מיסוי והפיקוח הלאומי, המוצצת את דמה של ישראל העובדת והיוצרת.

שכרי-העבודה בישראל היה בשנת תשל"ה השכר הנמוך ביותר בעולם המערבי התעשייתי. הרפורמה לא שינתה זאת. היא רק שימשה בידי המיטטר הקיים מכשיר כדי ליעיל את מיסוי שכר העובדים. להוריד את תוספת-החוקר, להקטיא חוזי-עבודה ולמנוע חלוקה-מחדש של ההכנסה הלאומית בצורה צודקת יותר.

האיש שניצח על מלאכה זו היה אחד האנטי-גיבורים

כל העיוותים, מילכד העיוות: רפורמיסט חיים בן-שחר